

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION
NOVEMBER 2012

GUJARATI HOME LANGUAGE: PAPER II

MARKING GUIDELINES

Time: 2½ hours

80 marks

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

જવાબ-૨ પદોની સમજૂતી આડ-દસ વાક્યોમાં (કોઈપણ બે)

૧.૧

જાન્યારી - જુલનમાં રાધાકૃષ્ણ સિવાય બીજું કોઈ ઉદ્યારક નથી એમ સમજાવવા કવિ આદી જુલનની ભૌતિક વસ્તુને તમ દેશે રાધા-કૃષ્ણ એકબેકે પ્રમેદ્ધાનો સંગ કરવાનું કહે છે તેની જાગૃતિ સામીયા કરાવવાનું કહે છે. આદી સૂરજ જેવાં કુદરતી તત્વોની જાગૃતિ જણાવે સંસ્કારની આગળથી જેવી આગળથી લખ્યું - હીરા નાશક જેવાં કિમતી જુવેશન છોડીને મનુષ્યજ્ઞાન જેવો આભોસ મળે સાચવવાનું કહે છે - પ્રભુ અને આત્મા છે તે બંધુ ન સ-પ્રમાણ વૃદ્ધિયાત મુખ્ય પૂરું પાડ્યું છે તો ઉલટિતી મીઠાંબાર વારંવાર આગે આ વ મામ ભગુને જુલનનો ઉદ્યાર કરવા કહે છે.

(10)

૧.૨ જ્યારે સાગર ટિલોડીના દંડા ભળી જાય છે ત્યારે ટિલોડી-નો વૃક્ષનો પાર નથી રહેતો અને ગાયેલા દંડા જાળ મેળવવા ટિલોડી કંઈપણ કરી છુટવા નેચાર છે. આ પરિસ્થિતિમાં જ્યારે આખી પંખીજાત ગરુડ જેવા પક્ષીની રુદાયક દૃષ્ટિઓ પૂરવા માંડે છે ત્યારે સાગર તલશી જાય છે. હાલ જાય છે, વિનવણી કરતો ટિલોડી જેવા આંખની પંખી આસો કરતો છે એમને દંડા પાળ આપી દે છે દરબાદા ગોડી યેવેલી ટિલોડીને રોજ એવી સમાજ દંડા પાળ મેળવવાનો પ્રયત્ન અને ગર્વ સમાજ ગરુડ, આંતરે તે કહે છે કે આજ જહાનેને કુલ્યાડનાર દરિયાને મેં ડરાવ્યો છે. એને દંડા બાંધી રાખે છે. આમ અસમતા આગ્રાસ કંઈપણ પાળ કરી શકે છે.

(10)

૧.૩

આ પંક્તિઓમાં કવિ દર્શાવે પાસે જ્ઞાનની એક
ચિન્તનની આંતરે છે, મુંઝવણને દાસી દાસીને લાપરવા
દેખાં, બધો સમય લેડકા પછી પણ જાણે અમારીમાં
અભિનયનો/સાનનો તાગાણો પડ્યો દેખે લાઈ છે,
જેઠા કવિને પોતાનું આયત્ન અને મહેનત એક
ગદા હોય એમ લાગે છે.

આકાશમાં તેજસ્વિન સુરજ સુરજ સોના ને
અમરતાં તારાલિયા આપું આકાશ પ્રકાશકી ભરે છે
પરંતુ કવિને એક ન લાગતું દેખે છે
એમની મુલ્યનાં આ પ્રકાશ પેદીરાઈ નક્કી. ગાન
તેમની સાથે વિપદા છે.

(10)

૧.૪ આ પંક્તિઓમાં કવિ પૂનલાલ ભટ્ટન 'એકનાથ'નાં

મુખ્યપ્રસંગને આલેખે છે. ભટ્ટનના હૃદયની
વિશાળતા એટલી છે કે તેને સર્વમાણીમાં
હરિ ન દેખાય છે અને કુરુણ પણ પ્રગટે છે.

કોશિની યાત્રા પુરી કરી ગંગાજળ સર્વ સૌ
ભક્તોપકારમેશ્વર ને અભિષેક કરવા વસા હોય છે
અભિ તાપદ્ય દાબદાબતો ઉમાલાનો લપોર હોય છે
દાસીમાંથી મળે અભિની વદાનાઓ નીકળતી હોય છે
ત્યારે રસ્તામાં એક પાણી વિના તરફડતો
ગધેડો સૌ જુઓ છે.

(1)

[20]

જવાબ ૨ પ્રશ્નોનાં જવાબ (કોઈપણ બે)

૧.૧ મીરાંબાઈ એકાદા-કૃષ્ણનું નામ લેવા પડે છે.

૧.૨ મીરાંબાઈ સાહેબ, કોરોડીનો સ્વાદ
 યોગેશ-સુરજનું તેજ હીરા આગેડું જેવા કવોરાળનો
 સ્વાદ તનુ દેવાનું કહે છે (4)

૧.૩ દિગ્ગંડીના પ્રયત્નોથી દરિયો ગામરાયો- તેને લાગ્યું કેમકે
 અસ્તિત્વ ધારી દરણે જશે તેથી કુટપદને રેશમ
 રૂમાલમાં દિગ્ગંડીના મોતી જેવા અમરતા દરિયા પાળ
 લાવી દિગ્ગંડીને આપેલી. (4)

૧.૪ પોતાના પ્રયત્નોનું હડાવાત્મક પરિણામ એવું પોતાના
 દરિયા પાળ એળવવાથી દિગ્ગંડી દરખાઈ છે.
 પંખીઓનો દેહ નિશ્ચય - (4)

૧.૫ મહાનલ, વિશ્વાનલ (4)

૧.૬ દરિયારનો પ્રકાશ સર્વત્ર છે, છતાં કલિને તે મહત્તા
 નથી (4)

૧.૭ જ્ઞાનરૂપી પ્રકાશ, અંતરમાં જ્ઞાનરૂપી અગ્નિ (4)

૧.૮ રામેશ્વર, એક પાણી પિના તરફડતોગદિડો (4)

૧.૯ ઊનાલાના દિવસોમાં સ્વામીનો ગરમી જોયજ છે પણ
 બપોરે વધારે સૂર્ય આધે પર સ્વામી છે ત્યારે
 દ્યોમધાનનો તાપ, એસણી ગરમી, દારતીમાંથી
 મળે, એંગારા, ઝરના હોય એવી ગરમી હવા
 અમને ગરમીથી તપી ગયેલી દારતી જાણે
 દરજીની હોય એમ લાગે છે. (4)

૧.૧૦ અસહ્ય તાપથી, તરસથી ખીડાનો ગદિડો મળે શરી-
 વામમાં પ્રાણ ત્યજી દેશે એવું લાગતું હોય છે. આમને
 દરિયનો દયા લાવી માત્ર હારે હારે, બોલે છે. (4)

૧.૧૧ રૂપાંતરણ

૧. ઈશ્વર, હરિ
પરમાત્મા, પરમેશ્વર --

(1)

૨. દરિયો, જલદિ

(1)

૩. પાણી, જીર, સળિસ

(1)

૪. સૂર્ય, પ્રભાકર, રાહિદેવ
દિગ્ગર, ભાસ્કર

(1)

૧.૧૨ લિંગ બદલો.

૧. મહાશયી

(1)

૨. દોડી

(1)

૩. બાપ

(1)

૪. ગદૈડી

(1)

[20]

વ્યાખ્યાન-૨ કાવ્ય સમજૂતી (સાત દોઢ વાકા વાંચો)

માને બાળક આંખે ચમકતા તારા બેળે પોતાની આગ
સાથે સરસ લાગે કરે છે. / પ્રભુ પુદે દોઢ વાકામાં
તારા શાં આંખે ચમકે છે ૧ જાણે મીલી મીલી
આંખો બીચી દેતા હોય એવું લાગે છે. બાળક
આ બધી હાસ-ચાલને તારા ના હાસ-ચાલને એવાં
'મા'ને બાળક કરે છે. આ સૌ તારા ને હું
સાથે રીતે રોળાયું છું એ સૌને નીચે રાખી
તારા બાળકો રમવા છે. કદાચે હું પણ તને જ
મેડે દેવારે રાખી જ રીતે તને રાખવા નીચું
આમ તારાને પણ માની 'મા'નો પ્રેમ બેળે છે એમ
બાળક રમવા છે.

(10)

અધિકાર

૨.૧ આ તારા શા આરે ચમકે છે?

(2½)

૨.૨ નીચે આવી આપાના બોલાઓ રમવા આપવાના હોશારી કરે છે.

(2½)

૨.૩ તારા જેવી સીલી સીલી

(2½)

૨.૪ 'બોરું'

(2½)

[30]

SECTION B

જવાબ-૩ રચના પ્રમાણિત/અનિયમિત મુદ્દાન મુદ્દાનાર —
 કદી પણ કોઈ દુઃખની સામે કૃત્રિમતા ન કરે. — મુદ્દાનારમાં
 ઘણા કૃષ્ણ દાસ રસોધ અને સ્વસ્થપર પરસ્પર
 પ્રેમ ભાવ — ભગવાન વચારે આરના કહેવાદી ગમેન
 મુદ્દા મુદ્દા રીતે સર્વાય કૃષ્ણ દાસ પોતાની
 મહેનતથી ઉપકાર્ય ના હોય તેને પાપ માનનાર
 ભક્તિ ભાવ રસોધ પણ મદદ લેવા તૈયાર નથી.
 જિહ્વા રચના કહેવાદી રચનાના મુદ્દાનારના
 માં મુદ્દા વધુ કૃષ્ણ રચના કૃષ્ણથી બને
 છે કૃષ્ણ પણ સમગ્રમાં મુદ્દાનાર રા પતિ-
 પત્ની હસતે મોઢે બેઠા રચાવી પડેલા
 કે કોતી લીલા કૃષ્ણ કૃષ્ણ હસતાં મોઢે સર્વ
 લે છે. સાગ ભગવાનનું કીર્તન રચને ભગવાન
 પ્રત્યે કૃતજ્ઞતા વ્યક્તિ કૃષ્ણ રહે છે
 ગરીબ પુત્રે રચના ભગવાનને કીર્તન હું કરું
 પાસે કૃષ્ણ રચના મદદ કરવા મારે મારી
 રચાવા રચનાના કામણે પ્રભુ સર્વન કરે
 રચને પ્રભુની પર આવી આસ્યા રાખનાર ભક્ત

પણ પ્રભુને કીર્તિને સંધન છે,

[25]

અધિકાર.

૩.૧ જંગલમાંથી ભાડડા કીપી – બીજે લેણી ને પૈસા
મેળે તેમાં રાખી રહી પ્રામાણિકતા અને ભક્તિગતતા
બાળુ મુશ્કેલી રહેલા મુશ્કેલી હોય.

(4)

૩.૨ લોકોને વિચાર આપ્યો કે રંકાનું મન ઉદાસ
લોકોને જ્યો એ વિચારે એના પર ધુળને છાંયે
કુદી પણ પાણી એ ઈશું ધુળ પર શું ધુળનો પ્રાણ
(પાણી વસેલું એને ન ધુળ સંગેલું હોય.)

(5)

૩.૩ ભક્તને મદદ કરી શકે એનું પ્રભુ પાસે કોઈ નથી
એમ પ્રભુને માગે છે, પણ કોઈ-કોઈ પ્રેમી
અભિશાપ પ્રામાણિક અને ભક્તિસભર ભક્તિ
એવી એને પરસ્પર સંધન છે.

(5)

૩.૪ ખાલી જગ્યા મુશી,

૩.૪.૧ સંધન

(2)

૩.૪.૨ સોનામહોર

(2)

૩.૫ સમાજાધી

ગરીબ, રૂંક

(1)

રોગ, ઉંચા

(1)

૩.૬ વિશેષ

પૈસા ધર

(1)

કાલ

(1)

રસ

(1)

સુખ

(1)

માન

(1)

[25]

SECTION C

જાણી-૪ (જેસલ-તોરણ સંવાદ)

જ.૧ પ્રભુને નિરપરાધી/અસહાય સર્જન/પુણ્યશાળી લોકોને મદદ કરે છે. પણ જેસલે તો હવે પ્રભુનું નામ છે, ગુણગાન ગાતા નથી કેવી પ્રભુને ડર રોજીને નથી ને હંમેશા પાપ/પુન/ચોરી - લૂંટફાટ ક્યાં છે તો પ્રભુએ કેવી રીતે માફ કરી શકે ? ! એને કેમ મદદ કરી શકે ?

(4)

જ.૨ જેસલને પોતે ફરેલાં પાપો / જે શાળા દિવાળી વાદળો એવા છે, નિરપરાધીની હાથા - દવાખાનોની ચીમ - સ્ત્રીઓની દુઆ - હેલ્સાંથને લૂંટીને મારી ગોળ્યા, ફાપી ગોળ્યા એવા બધું જ જવર સામે ચાલે છે. એવા બધું એને ડરામણું લાગે છે વેલારે લેનું મોત નજર સામે છે ત્યારે લોને લોના ભૂતકાળનો ડર લાગે છે. મૃત્યુ પછીના વિચારોનો ડર લાગે છે.

(4)

જ.૩ પૂર્ણપર સંબંધ

જ.૩.૧ તોરણ બોલે છે એને જેસલને કહે છે જ્યારે દરિયામાં તોફાન ઊડે છે એને જેસલ એક સમયે મહવામાં તોરણને ઉપાડી દરિયામાં વસેલા બ્રાથ છે ત્યારે એવાનક જેસલને દુબલાનો ડર લાગે છે. એનો સમય પૂરો થયો હોય એમ લાગે છે ત્યારે મરણી ગજીની ગાંભીર પળોએ ખેતાને સાચવી લેવાની વાત સમજાવી લખાને તોરણ બોલે છે. 'એ છેલ્લી ઠીકે બોલે નથી નહિ.

(3)

જ.૩.૨ 'હું નંદુરાની તું ગુડ'. એવા વાક્ય જેસલ બોલે છે એને તોરણને કહે છે. જ્યારે દરિયામાં તોફાન ચાલે છે એને મહવા

ફિલ્મોની સેવાઓમાં છે, ત્યારે જેમણે પોતાની
 બિનફાળ જાન સમક્ષ તરે છે અને તેને તેને તેના પોતાના ડર
 સામે છે દરિયાઈ તોફાનોમાં સ્વામીને તેમ જીવતા
 મદદવાળી એ પોતાની જીવનની તાલ સાથે સંપાદિત
 ત્યારે તોરણ અને પ્રભુનું સ્મરણ કરી માફી માંગવાની
 વાત કરે છે ત્યારે જેમણે તેને (તોરણ) પોતાની દર્શન
 બાદેન તરફ છે અને પોતાનું મસ્તક તોરણના ચાલુમાં
 મુકે છે.

(3)

૪.૪ ફિલ્મોની શીર્ષક

૪.૪.૧ જરા

(1)

૪.૪.૨ સ્વામીને

(1)

૪.૪.૩ જરૂર

(1)

૪.૫ રૂઢિપ્રયોગ

૪.૫.૧ ક.

(1½)

૪.૫.૨ અ.

(1½)

૪.૬ ખાલી જગ્યા

અ. સાંચિયા

(1)

સાત

(1)

સાત

(1)

બ. ત્રય

(1)

ક. પ્રભુનું

(1)

સંપાદન.

વ્યાખ્યાન જેમણે અને તોરણ તરફની સંવાદ

જેમણે નામનો બહારવારો તોરણને બાકી દરિયાઈ રસ્તો
 ભરે જતો હોય છે — આ જ વખતે સોગરમાં તરફેર
 તોફાન — જેમણે આ સમગ્ર તોફાનને પોતાની મુશ
 સાથે સંપાદિત મોકલે છે. — જોતે ઉરમાં પાપ કુર્મો જનર
 આને સંપાદિત તે દરિયાઈ તરફ છે — આની વિંદી પાપકર્મી
 ને બાકીને ડરાવનાર જેમણે અને ડરવા લાગે છે —
 મુત્યુનો વિચાર અને હાલની વાત છે — ત્યારે તોરણ વ તેને

પ્રભુના નામનું કમરના હરી પ્રાયશ્ચિત્ત ઉત્પાનો રસ્તો
 દેખાડે છે — તોફાન તો જેસભના ચાંતડિશભાં ઉમર્યું છે —
 પૂલુ ખોતાને કેમ મદદ કરશે? આ વિચારે જ જેસભ
 ગમિરાઈ છે પણ તોરભના પવિત્ર સંગઠના જેસભના
 દિલમાં સાન્નિધ્ય (આવુનાની ઉદ્દેશ યાચ છે. આને
 જેસભનો હૃદયપાત્રો યાચ છે. ને તોરભને ધર્મની બહેન
 ગણે છે — ખોતાની ગુરૂ બનાવે છે. — તોરભનું શિશુ
 લે છે. — તોરભ તેને અંતિમ પ્રાપ્તિનાં વ્યારો શખી
 પ્રાપ્તિ શિશુ ભેટાની વાત સમજાવે છે.

[25]

Total: 80 marks